

4. Буткевич О. В. Міжнародне право Стародавнього Світу: монографія / О. В. Буткевич. – К. : Україна, 2004. – 864 с.
5. Канцір В. С. Транснаціональний тероризм – корозія архітектури міжнародних відносин / В. С. Канцір // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2014. – № 810 : Юридичні науки. – С. 184–189.
6. Міжнародне право : [підручник] / В. А. Ліпкан, В. Ф. Антипенко, С. О. Акулов та ін.; заг. ред. В. А. Ліпкана. – К. : КНТ, 2009. – 752 с.
7. Резолюція РБ ООН № 51/210 від 17. 12. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russia.bestpravo.com/fed1996/data01/tex10556.htm>
8. Рыбаков В. К вопросу о терроризме, или две стороны одной медали / В. Рыбаков // Мировая экономика и международные отношения. – 2002. – № 3. – С. 49–52.
9. Струве В. В. Хрестоматия по истории Древнего Мира: у 3 т. / под ред. В. В. Струве. – М. : Изд. Министерства освіти РРФСР. – Т. 1 – 1950. – 360 с.; Т. 2. – 1951 р. – 337 с; Т. 3. – 1953 р. – 277 с.
10. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти : [навчальний посібник] / кол. авторів; за заг. ред. проф. В. К. Грищука. – Львів : ЛьвДУВС, 2011. – 328 с.
11. Тимінська К. О. Тероризм у світовій політиці : автореферат дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / К. О. Тимінська; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – К., 2010. – 16 с.
12. Тищик Б. Й. Історія держави і права країн Стародавнього світу: [навч. посібник] / Б. Й. Тищик. – Львів : Світ, 2001. – 384 с.
13. Хроника Апокалипсиса // ГЕО. – 2002. – № 9. – С. 130.
14. Широкова-Мурараш О. Г. Становлення науки «Міжнародне антитерористичне право» в Україні / О. Г. Широкова-Мурараш // Держава і право. – 2012. – Вип. 56. – С. 468–478.
15. Köchler H. Terrorism and National Liberation: Proceedings of the International conference on the questions on terrorism / H. Köchler. – N. Y. : IPO, 1988. – P. 101.
16. Wilkinson P. Terrorism versus liberal democracy: The problem of response / P. Wilkinson // The new terrorism: For the Institute for the Study of conflict / W. L. Gutteridge. – Mansell, 1986. – P. 3, 5.

* *Кучерук Михайло Миколайович – аспірант відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України.*

УДК 341.184

Анна Приходько *

СТАНОВЛЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ МЕХАНІЗМІВ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СТАТУСУ ТА ПРАВ КОРИННИХ НАРОДІВ У СИСТЕМІ ООН (КІНЕЦЬ ХХ СТ.)

У статті розглянуто першопочаткові спроби вирішення питання статусу та прав корінних народів у діяльності структур Генеральної Асамблеї, Секретаріату, Економічної та Соціальної Ради та Комісії з прав людини ООН. Здійснено аналіз нормативної бази та діяльності спеціалізованих структурних підрозділів ООН, насамперед, Робочої групи з корінного населення та Робочої групи з проекту декларації про права корінних народів. Досліджено поступове становлення сучасних механізмів ООН з питань корінних народів, визначено послідовність та шляхи розвитку в правовому закріпленні їх статусу шляхом поступового визнання суб'єктності та обсягу прав корінних народів.

Ключові слова: колективні права, корінні народи, корінне населення, права людини, робоча група, система ООН.

Приходько А. В. Становление глобальных механизмов решения проблемы статуса и прав коренных народов в системе ООН (конец XX ст.).

В статье рассмотрены первоначальные попытки разрешения вопроса статуса и прав коренных народов в деятельности структур Генеральной Ассамблеи, Секретариата,

Экономического и Социального Совета и Комиссии по правам человека ООН. Осуществлен анализ нормативной базы и деятельности специализированных структурных подразделений ООН, в частности, Рабочей группы по коренному населению и Рабочей группы по проекту декларации о правах коренных народов. Исследовано постепенное становление современных механизмов ООН по вопросам коренных народов, определены последовательность и пути развития в правовом закреплении их статуса путем постепенного признания субъектности и объема прав коренных народов.

Ключевые слова: коллективные права, коренные народы, коренное население, права человека, рабочая группа, система ООН.

Prykhodko A. V. Becoming of the Global Mechanisms for Solving the Statute and Rights of Indigenous Peoples' Problem in the UN System (end of XX cent.).

The article considers the primary attempts to resolve the status and rights of indigenous peoples in UN structures' activities such as General Assembly, Secretariat, Economic and Social Council and Commission on Human Rights. The analysis of normative sources and activities of such specialized UN bodies like Working Group on Indigenous Populations and Working Group on the draft UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples are made at. The gradual formation of modern UN mechanisms for indigenous peoples' issues is investigated, the sequence and the ways of development of indigenous status, through the gradual recognition of indigenous subjectivity and volume of indigenous rights, are made at.

Keywords: collective rights, human rights, indigenous peoples, indigenous population, UN system, working group.

Сьогоднішнє становище міжнародного права, масові порушення колективних прав та прав людини під час регіональних конфліктів, поширення випадків відповідних міжнародних злочинів проти людяності загострюють для вітчизняної правничої науки питання правового статусу та суб'єктності корінних народів. Доктринальні розробки у цій сфері або мають риси політичної пропаганди, або некритично висвітлюють відповідну радянську доктрину; окремі комплексні роботи А. Х. Абашидзе, Ф. Р. Ананідзе, Б. В. Бабіна, Н. В. Бекірова, Д. М. Киценка, І. Ю. Пешперової, Ю. В. Попкова є певною мірою застарілими та відображають аспекти становлення механізмів ООН з питань корінних народів наприкінці ХХ ст. дуже оглядово.

Така ситуація зумовлює потребу в оцінці розвитку питання статусу та прав корінних народів у діяльності ООН з моменту визнання системою ООН наявності такої проблеми на глобальному рівні до формування сучасних механізмів ООН, спрямованих на вирішення проблем корінних народів. Для реалізації зазначеної мети цієї статті слід узагальнити нормативну базу, втілену в актах Генасамблеї ООН (ГА ООН), Економічної та Соціальної Ради ООН (ЕКОСОП), Комісії з прав людини ООН (КПЛ ООН), дослідити експертні думки та практику роботи утворених наприкінці ХХ ст. Робочих груп ООН з корінного населення та з проекту Декларації ООН про права корінних народів, процеси проголошення та проведення Міжнародних року та десятиріччя корінних народів світу.

Відповідно до наданих провідним експертом ООН з питань корінних народів Ерікою-Іреною А. Даес відомостей, до 1969 р. органи ООН (а не її спеціалізованих установ) не приділяли офіційної спеціальної уваги проблематиці корінного населення, незважаючи на згадування цієї проблематики в окремих доповідях до КПЛ ООН. В указаний період Підкомісія з протидії дискримінації та захисту меншин КПЛ ООН (далі – Підкомісія) отримала доповідь Хернан Санта Круза, Спеціального доповідача з дослідження расової дискримінації у політичній, економічній, соціальній та культурній сферах E/CN.4/Sub.2/301 від 24 червня 1969 р., яка містила розділ щодо заходів захисту корінних народів [1].

Ця доповідь сприяла початку відображеної документально дискусії щодо прав корінних народів у Підкомісії та у КПЛ в цілому; Підкомісія у резолюції 4В (XXIII) від 26 серпня 1970 р. рекомендувала здійснити комплексне дослідження проблеми дискримінації корінного населення, ця рекомендація була підтримана КПЛ та відображена в резолюції ЕКОСОП ООН 1589 (L) від 21 травня 1971 р.; спеціальним доповідачем з дослідження проблеми

дискримінації корінного населення було призначено Хосе Мартінеса Кобо. Протягом наступного десятиріччя Спеціальний доповідач надавав Підкомісії звіти про хід власного дослідження (E/CN.4/Sub.2/L/566 від 29 червня 1972 р. та ін.), що до 1980 р. все ж не призводило до певних нормотворчих або організаційних наслідків [1].

Утім, потреба захисту прав корінного населення згадувалася у висновках Всесвітньої конференції з боротьби із расизмом та расовою дискримінацією 1978 р. Пізніше потреба у посиленні уваги органів ООН до питання корінного населення була згадана у резолюціях вказаної Підкомісії 5 (XXXIII) від 10 вересня 1980 р. та 2 (XXXIV) від 8 вересня 1981 р. та резолюціях КПЛ ООН 22 (XXXVII) від 10 березня 1981 р. та 1982/19 від 10 березня 1982 р. [2]. Як вказують сучасні автори, утворення спеціальної Робочої групи з корінного населення (далі – РГКН) було затверджено резолюцією ЕКОСОП ООН 1982/34 від 7 травня 1982 р. [3, с. 83].

Резолюція 1982/34, посиляючись на вищезгадані акти Підкомісії, КПЛ ООН та ЕКОСОП ООН щодо проблем корінного населення, визнала «нагальну потребу заохочення та захисту прав людини та фундаментальних свобод корінних народів», із спеціальною увагою до опрацювання зручних шляхів звернень для цього на національному, регіональному та глобальному рівнях. Резолюція ЕКОСОП 1982/34 визнала за корінними народами право на утворення специфічних, хоч і неурядових міжнародних структур та на комунікацію із використанням таких структур з органами ООН. Крім того, резолюцією 1982/34 до мандату Робочої групи було віднесено врахування «спільного та відмінностей у ситуаціях та прагненнях корінного населення усього світу». Забезпечення поточних потреб Робочої групи резолюцією було покладено на Генерального секретаря ООН [2].

РГКН складалася з п'яти членів, кожен з яких представляв географічний регіон світу, був членом Підкомісії та слугував в якості незалежного експерта; головою у 1983 р. був обраний Асбйорн Ейде (Норвегія), з 1984 р. головою доповідачем було обрано Е.-І. Даес (Греція). В перші роки засідання РГКН були відвідувані невеликою кількістю представників корінних народів світу; це було зумовлено, насамперед, потребою істотних витрат на візити до м. Женева, де проходили засідання групи. Тому у 1984 р. Робочою групою було висунуто ідею утворення спеціального фонду сприяння представникам корінних громад та організацій щодо відвідування засідань групи. Ця пропозиція, відображена у резолюції КПЛ 1984/32 від 12 березня 1984 р., у 1985 р. була підтримана ГА ООН шляхом утворення Добровільного фонду ООН для корінного населення (далі – ДФКН) [1] резолюцією 40/131 від 13 грудня 1985 р. [4].

Метою ДФКН було визначено сприяння представникам корінних громад та організацій корінного населення («*indigenous communities and organizations*») для участі в делегаціях на засідання (сесії) Робочої групи шляхом надання їм фінансової допомоги. Фонд мав підтримуватися за рахунок внесків урядів, неурядових організацій та інших приватних або публічних структур. Інші форми діяльності або інші бенефіціарії ДФКН його мандатом не передбачалися. Для управління ресурсами ДФКН було утворено Раду піклувальників (*Board of Trustees*), яка мала оцінювати реальну спроможність представників корінних народів брати участь у діяльності РГКН; при цьому була повинна братися до уваги здатність таких представників мати обізнаність у проблемах, що є предметом діяльності РГКН, та потреба забезпечення всеосяжного географічного представництва [4].

ДФКН мав бути керованим відповідно до Фінансових норм та правил ООН, Рада піклувальників мала складатися з п'яти осіб «з відповідним досвідом у питаннях, що стосуються корінного населення, які мали функціонувати у персональній якості». Члени Ради піклувальників мали призначатися Генеральним секретарем ООН на трирічний період після консультацій з Головою Підкомісії; як мінімум один з членів Ради мав бути представником «широко визнаної організації корінного народу» («*widely-recognized organization of indigenous people*») [4].

Як констатувала Е.-І. Даес, робота ДФКН істотно змінила ситуацію із залученням представників корінних народів у діяльність РГКН; так, на її дванадцятому засіданні завдяки отриманому від ДФКН фінансуванню були присутні представники 44 корінних народів [1]. На думку Д. М. Киценка, «у 1985 р. Робочою групою ООН було представлено

Проект принципів, що став історичною основою» проекту Декларації про права корінних народів [3, с. 104]. Водночас аналіз відповідного документу РГКН від 29 липня 1985 р. E/CN.4/Sub.2/AC.4/1985/WP.4/Add.4 «Діяльність щодо встановлення стандартів: еволюція стандартів стосовно прав корінного населення. Проект зводу принципів про права корінних, що ґрунтується на відповідному національному законодавстві, міжнародних інструментах та інших правничих критеріях» містив проект декларації відповідних принципів, запропонованих РГКН неурядовими структурами корінних народів із консультативним статусом при ЕКОСОП [4].

У будь-якому випадку, як констатують експерти ООН, у 1985 р. Робоча група з корінних народів, розглянувши різні варіанти, постановила, що їй слід підготувати «проект декларації про права корінних народів» для подальшого прийняття і поширення ГА ООН. У 1989 р. для цілей обговорення був опублікований переглянутий проект загальної декларації прав корінних народів; через чотири роки після «труднощів з розробкою ефективного робочого методу розгляду цього проекту» РГКН узгодила текст проекту декларації. Свій внесок у розроблення цих пропозицій змогли внести «багато тисяч представників корінних народів, більшість з яких не були пов'язані з ЕКОСОП або неурядовими організаціями з консультативним статусом при цій раді». У 1993 р. РГКН представила зазначений текст Підкомісії із заохочення і захисту прав людини, яка прийняла проект декларації в 1994 р. і представила цей текст КПЛ [5].

Д. М. Киценко у власному дослідженні наводить чисельні спроби представників Китаю, Судану та України в ООН звести зміст дискусії щодо стандартів ООН у сфері корінних народів до створення всеохоплюючого визначення корінного народу, яке б задовольнило як держави – члени ООН, так і було б спроможним охопити все різноманіття корінних народів світу [3, с. 67, 70]. Таку діяльність важко вважати реальною метою вирішення проблеми корінних народів, із чим був згоден, зокрема, Б. В. Бабін [6, с. 77].

Водночас, поки представники держав в ООН сперечалися щодо змісту всеохоплюючого визначення корінного народу, органами ООН, а саме РГКН та ДФКН, починаючи з 1986 р. було опрацьовано практику визнання певної громади або спільноти як корінного народу або громади корінного народу *ad hoc*. Ця практика була необхідною складовою розподілу фінансування ДФКН поїздок неурядових делегацій на засідання РГКН, адже фонд не мав права фінансувати такі поїздки для осіб, що не представляли певну групу корінного населення. Така практика, опрацьована за два десятиріччя, що передували схваленню Декларації про права корінних народів, ґрунтувалася як на об'єктивних ознаках етнічної групи, так і на її самоусвідомленні, на бажанні брати участь у роботі структур ООН з питань корінних народів та на сприйнятті іншими громадами корінних народів цієї спільноти як корінної (як мінімум на рівні мовчазної згоди).

У резолюціях 1994/29 від 4 березня 1994 р. та 1994/45 від 26 серпня 1994 р. Підкомісія вирішила припинити роботу над проектом Декларації та у резолюції ГА ООН 49/214 від 23 грудня 1994 р. КПЛ було запропоновано доопрацювати проект декларації із залученням представників корінних народів. Тому в резолюції КПЛ від 3 березня 1995 р. 1995/32 містилося визнання того, що «організації корінних народів мають спеціальні знання та розуміння поточної ситуації щодо корінних народів світу та їх потреб у сфері прав людини» [7].

Резолюція ЕКОСОП ООН 1995/32 від 25 липня 1995 р. щодо утворення Робочої групи КПЛ з розробки проекту декларації відповідно до п. 5 резолюції ГА ООН 49/214 була схвалена на підтримку резолюції КПЛ 1995/32 від 3 березня 1995 р. та передбачала утворення Робочої групи на засадах, встановлених резолюцією ЕКОСОП ООН 1296 (XLIV) від 23 травня 1968 р., у якій був встановлений чинний на той момент в ООН порядок здійснення консультацій з неурядовими організаціями та критерії надання їм статусу консультативних при ЕКОСОП ООН [8].

Резолюції КПЛ 1995/32 та ЕКОСОП 1995/32 передбачали, що діяльність Робочої групи буде носити безстроковий міжсесійний (для КПЛ) характер відповідно до встановлених КПЛ процедур з єдиною метою опрацювання проекту декларації з урахуванням проекту Декларації ООН про права корінних народів, доданого до резолюції Підкомісії 1994/45, із

перспективою схвалення декларації ГА ООН протягом Міжнародного десятиріччя корінних народів світу (тобто до 2005 р.). Для цього Робоча група мала збиратися на сесії в 10 робочих днів починаючи з 1995 р. Резолюція КПЛ 1995/32 також запрошувала до участі в Робочій групі зацікавлені органи, установи, програми, спеціалізовані агенції ООН та неурядові організації з консультативним статусом при ЕКОСОП; ці структури разом із організаціями корінних народів запрошувалися щодо надання коментарів до проекту Декларації 1994 р. [7].

Передбачалося, що участь у Робочій групі братимуть неурядові організації корінних народів, як такі, що мають консультативний статус при ЕКОСОП, так й інші; порядок інформування таких організацій про діяльність групи, отримання та опрацювання їх відповідних заявок та запрошення таких організацій корінних народів до участі в роботі групи мав здійснювати Комітет з неурядових організацій ЕКОСОП, проводячи при цьому необхідні консультації з урядами зацікавлених держав [8]. Водночас у додатку до резолюції КПЛ 1995/32 було додатково уточнено порядок залучення до Робочої групи організацій корінних народів, які не мали консультативного статусу при ЕКОСОП; при цьому зазначалося, що така процедура є унікальною та не може слугувати прецедентом для залучення неурядових організацій до роботи інших структурних підрозділів ООН [7]. Критерії відбору таких організацій для участі в Робочій групі з проекту декларації 1994 р. були жорсткішими, ніж встановлені ДФКН у 1986 р., адже потребували на згоду урядів щодо участі організацій корінних народів в Робочій групі та взяття на себе відповідальності за допуск певної організації з боку двох, незалежних одна від іншої, структур ООН.

Дослідники ООН вказували, що станом на 2001 р. відповідно до доповіді E/CN.4/2001/85 у діяльності цієї Робочої групи взяли участь представники понад 100 організацій корінних народів. Вони відзначають «поширену практику» КПЛ щодо «створення редакційних груп «відкритого складу» із представників усіх зацікавлених урядів і неурядових організацій, які отримали консультативний статус при ООН, з метою розробки того чи іншого документа» [5], але, як визнають самі експерти, процедура залучення до цієї групи організацій корінних народів без консультативного статусу була для ООН унікальною. Робоча група щорічно збиралася на свої двотижневі сесії, які зазвичай проходили в листопаді; у 1997 р. групою були прийняті перші дві статті (5 і 43) і це «стало важливим кроком, оскільки Робоча група приступила до процесу узгодження тексту». Роботу над опрацюванням проекту ускладнювали як «значні розбіжності з питань змісту», так і позиції держав – членів ООН щодо кінцевої ролі, зокрема формальної, організацій корінних народів у схваленні відповідного проекту [5].

Іншою формою активності ООН з питань корінних народів стали підготовка та проведення Міжнародного року корінних народів світу (МРКНС) та міжнародних десятиріч корінних народів світу (МДКНС). Рекомендація щодо проведення МРКНС містилася в рішенні ЕКОСОП від 25 травня 1990 р. 1990/248, яке рекомендувало відповідне питання на розгляд ГА ООН [9]. На думку Д. М. Куценка, проведення МРКНС у 1993 р., проголошене резолюцією ГА ООН 45/164 від 18 грудня 1990 р., означало «своєчасну можливість для подальшої мобілізації міжнародної технічної та фінансової допомоги» [3, с. 99].

Слід додати, що резолюція 45/164 стала першою в низці щорічних резолюцій ГА ООН з питань проведення МРКНС (пізніше МДКНС), і тим самим започаткувала відповідні організаційні процеси з питань корінних народів у системі ООН, що набули сталого характеру. Резолюція 45/164 поширила на МРКНС вимоги Керівництва щодо міжнародних років та річниць, затвердженого резолюцією ЕКОСОП 1980/67 від 25 червня 1980 р. та рішенням ГА 35/424 від 5 грудня 1980 р. Проголошення МРКНС обґрунтовувалося у резолюції потребою посилення міжнародного співробітництва задля вирішення проблем, які постають перед корінними спільнотами у сферах прав людини, навколишнього середовища, розвитку, освіти та охорони здоров'я [9].

Передбачалося, що підготовкою до МРКНС мають обійматися як держави-учасниці ООН, так і спеціальні установи, регіональні комісії та інші організації системи ООН, які мають опрацювати доповіді на власних нарадах щодо сприяння успіху МРКНС. Діяльність ООН з цього питання мала бути предметом обговорення чергової сесії КПЛ, Генеральний Секретар

ООН у свою чергу мав обійматися збором та розпорядженням добровільних внесків з боку держав, між- та неурядових організацій задля фінансування програми МРКНС та надати ГА ООН проект програми заходів МРКНС на її черговій сесії 1991 р. [9].

Наступного року резолюцією ГА ООН 46/128 від 17 грудня 1991 р. було затверджено гасло МРКНС «Корінні народи – нове партнерство», організаціям ООН та державам – членам було рекомендовано тісніше співпрацювати з корінними народами та їх організаціями під час підготовки до МРКНС. Координатором МРКНС було призначено заступника Генерального секретаря з питань прав людини (у наступному – Верховного комісара з прав людини ООН), а його функціональне забезпечення покладалося на два підрозділи Секретаріату ООН (Центр з прав людини та Управління Генерального директора з питань розвитку та міжнародного економічного співробітництва) та на МОП [10].

У п. 8 резолюції ГА ООН 46/128 на Координатора МРКНС покладалося завдання проведення на початку 1992 р. технічної наради установ ООН за участю представників держав, організацій корінних народів та інших неурядових організацій, «які висловлюють особливу зацікавленість до питань, які стосуються корінних народів». Передбачені програмою МРКНС міжнародні та національні заходи носили, насамперед, інформаційно-ідеологічний характер [10]. У наступному році питанням МРКНС була присвячена резолюція ГА ООН 47/75 від 14 грудня 1992 р. [11]. У цьому акті визнавалися цінність та різноманіття культур та форм соціальної організації корінних народів, містився заклик до урядів та системи ООН завершити розробку заходів для підтримки цілей та завдань МРКНС, вказувалися задачі забезпечення розвитку корінних народів.

Характер відповідних проблем призвів до чіткого розуміння в системі ООН щодо неможливості їх вирішення у настільки стислі терміни, це сприяло переходу ООН на систему МДКНС, уперше відображену в резолюції ГА 48/163 від 18 лютого 1994 р. Цим актом ООН започаткував МДКНС (яке потім було визначене як «Перше МДКНС») з 10 грудня 1994 р.; при чому період з 1 січня до 9 грудня 1994 р. надавався на «розробку планів проведення Десятиріччя разом з корінними народами». Мета МДКНС дублювала мету МРКНС, встановлену в 1990 р.; передбачалося щорічне проведення Міжнародного дня корінних народів (пізніше датою було встановлено 8 серпня). Координатор МРКНС отримав статус Координатора МДКНС; спеціалізованим установам та іншим структурам ООН було запропоновано обрати координаторів МДКНС на своєму рівні [12].

У цілому підготовка до МДКНС, передбачена резолюцією 48/163 1994 р., нагадувала за змістом та колом залучених структур заходи щодо проведення МРКНС, встановлені вищезазначеними резолюціями 1990–1992 рр. Новим фактором, врахованим у резолюції 48/163 стали Віденські декларація та програма дій 1993 р., виконання яких передбачалося під час МДКНС. Після цього пункт «Програма заходів МДКНС» став традиційним у порядку денному ГА ООН; було започатковано тривалу діяльність Фонду добровільних внесків для МДКНС [12]. Пізніше, саме під час першого та другого МДКНС система нормативного та організаційного забезпечення процесу вирішення проблем корінних народів на рівні ООН набула своїх сучасних рис.

Отже, система ООН вперше зіткнулася з питанням корінних народів у доповідях експертів до Підкомісії з протидії дискримінації та захисту меншин КПЛ ООН. Утворення в цій Підкомісії Робочої групи з корінного населення призвело до усвідомлення багатосторонності та глобальності проблем статусу та прав корінних народів; для їх правового вирішення було створено Робочу групу з проекту декларації про права корінних народів. Об'єктивна потреба в залученні організацій корінних народів до відповідних організаційних та нормотворчих процесів в системі ООН призвела до утворення структур сприяння їх залученню в діяльність ООН (Добровільного фонду корінного населення та фондів сприяння проведенню Міжнародного року та десятиріччя корінних народів світу). Під час такого залучення організацій корінних народів у діяльність структур ООН було опрацьовано практичні критерії їх верифікації та започатковано норму вільної, усвідомленої та попередньої згоди корінних народів на рішення, які схвалюються з їх приводу. Реалізація цих приписів в сучасному міжнародному праві має стати предметом окремих досліджень.

Список використаних джерел:

1. Daes E.-I. *The United Nations and Indigenous Peoples from 1969 to 1994* / Erica-Irene Daes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sami.uit.no/girji/n02/en/102daes.html>
2. *Study of the Problem of Discrimination against Indigenous Populations : ECOSOC Resolution 1982/34 on May 7, 1982* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ap.ohchr.org/documents/E/ECOSOC/resolutions/E-RES-1982-34.doc>
3. Киценко Д. М. Міжнародно-правовий статус корінних народів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11 / Д. М. Киценко – К., 2003. – 218 с.
4. *United Nations Voluntary Fund for Indigenous Populations : GA resolution 40/131 of 13 December 1985 A/RES/40/131, 116th plenary meeting* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ga/res/40/a40r131.htm>
5. Проект декларації ООН о правах корінних народів. Брошура № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gromlab.org/rukovodstvo/brosh5.html>
6. Бабін Б. В. Конституційно-правовий статус корінних народів України : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Б. В. Бабін. – Донецьк, 2004. – 239 с.
7. *Establishment of a Working Group of the Commission on Human Rights to Elaborate a Draft Declaration in accordance with Operative Paragraph 5 of GA Resolution 49/214 of 23 December 1994 : resolution of UN Commission on Human Rights 1995/32 March 3, 1995* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cwis.org/GML/UnitedNationsDocuments/>
8. *Establishment of a Working Group of the Commission on Human Rights to Elaborate a Draft Declaration in Accordance with Paragraph 5 of GA Resolution 49/214 : Resolution of UN ECOSOC 1995/32 July 25, 1995* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ecosoc/res/1995/eres1995-32.htm>
9. *International Year for the World's Indigenous People : UN GA resolution 45/164 of 18 December 1990* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ga/res/45/a45r164.htm>
10. *International Year of the World's Indigenous People : UN GA resolution 46/128 of 17 December 1991* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/46/128
11. *International Year of the World's Indigenous People, 1993 : UN GA resolution 47/75 of 14 December 1992* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ga/res/47/a47r075.htm>
12. *International Decade of the World's Indigenous People : UN GA resolution 48/163 of 21 December 1993* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r163.htm>

* Приходько Анна Володимирівна – здобувач відділу європейського права та міжнародної інтеграції Інституту законодавства Верховної Ради України.